

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Fugienda tempore Missionum diffidentia. Cap. XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

media nisi per otium curarentur: An verò dubium esse, quin confessio vna rectè instituta, multis cursim peractis præferenda sit? cum præsertim confessio aditum aperiat ad Sanctissimam Eucharistia Sacramentum.

Postremò monebat Confessarios, vt sumpto spatio, in auditas à se confessiones inquirentes, viderent intentius, ecquid in delictis aliorum expiandis ipsi deliquissent; & quæcunque in alienis peccassent Confessionibus expiarent suis: eaq; delicta in posterum summâ vi corrigere niterentur. Hoc quippe studium, ad rectè atque vtiliter Confessarij munus obeundum, maximo adiumento futurum.

Addam his alia salutaria monita ab eodem Xaverio data Patri Gaspari Barzeo Armuzium ituro, & alijs PP. in Missione Indicâ constitutis, vt scribit Turfel. l. 6. c. 12. Si quando incertorum dominorum pecunia restituenda sit, eam magnopere censo Sodalitatis Misericordie potissimum attribuas (idem autem intelligendum, de aliquo alio fidei contubernio, etiam opificum, vbi fodalitas nulla est) Etsi enim non desint egentes, quorum inopia talibus subleuetur auxilijs, sæpe tamen mendicantium fraus, aut infamia, hoc negotium inquinare solet. Quæ pestes quemuis facilius quam Misericordie sodales salant, quorum prudentiam satis vsus erudiunt ad præcauendum.

Idiotis hominibus, (idem & de alijs dici potest, etiam fæminis) confessione expiatis, pœna loco imponatur offensa ratio erandi animæq; curanda ad certum tempus: vt paulatim assuesfactos salubris illa consuetudo deinceps sequatur. Exploratum habeo (addit S. Xaverius) multis eam rem saluti fuisse. Eadem ratio, in tabellâ per scripta proponitur in templo, vt potestas describendis sit iis qui vti velint.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

Diffidentia fugienda tempore Missionum.

485. **E**T si bona sit diffidentia sui, immò necessaria, vt magnum fructum faciamus, talis tamen esse debet, ne pusillanimitatem inducat, præsertim, si oriatur ob doctrinæ excellentis defectum. Diffidentia enim fundari debet, in omnium humanorum, mediocrum etiam præstantissimorum insufficientiâ, & in indignitate nostrâ, ac ineptitudine ob nostra peccata, ad omnem fructum faciendum, quia, vt ait Apostolus 2. Cor. 3. 4. Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est, qui etiam idoneos nos facit ministros noui Testamenti.

Gal. 1. Si ergo Paulus Spiritu sancto plenus, & ab ipso Deo, traditâ Euangelij doctrinâ, immediate edoctus, erat insufficientis ex se, multò magis nos, etsi haberemus doctrinam cælitus infusam, sumus insufficientes, sed cum Dei auxilio, quod

dat diffidentibus in se, & sperantibus in eo, etiam si fuerimus destituti doctrinâ sublimi, sed solis calibus conscientia instructi, erimus idonei ministri, si quæ nostri sunt muneris exequemur. Nam non talentis naturâ, nec scientiâ acquisitâ conuertuntur animæ, sed dono Dei, qui per viliâ instrumenta, vt mundum conuertit, ita & nunc conuersum dilatat.

Quocirca S. Xaverius pro Missionibus in operarijs expetebat Prudentiam magis ac sanctitatem, quàm scientiam & doctrinam: vt supra dictum est. 1.6. vit. c. 12.

Idèò vt notat S. Augustinus Tract. 7. in Ioan. Etsi Christus D. laudauerit Nâthanaëlem tanquam verum Israëlitam dolo carentem, quantum esset doctus, & legis peritus, non aggregauit tamen illum Apostolis, è rudibus hominibus selectis, vt ostenderet, se non habere opus ad conuersionem hominum viris doctis, sed per rudes & simplices id præstare: vt reuera in Societate obseruauit, non tantum in Indijs, sed & alibi plures conuerti à non valdè doctis, quàm à summè doctis, & impetum hæreticorum sæpius ab illis, quàm ab his retundi. 484

Quod S. Basiliius epist. 77. pulchro declarat exemplo arenæ maris, fluctus comprimentis marinos. Non ad humanas, inquit, vires refero, sed ad gratiam Dei, quæ in mortalium imbecillitate potentiam suam declarat, quem admodum Propheeta sub persona Domini loquitur dicens: An me non timebitis, qui arenam mari terminum posui? Arenâ namq; rerum omnium infirmisimam, & nullius momenti, amplitudinem ac magnam molem maris colubuit Deus potens. 486

Sic olim per rudem Antonium magnos Philosophos confudit & vicit, vt inter alios scribit Calthodorus l. 1. tripar. Hist. c. 11. & S. Athanasius in vitâ eius.

Itaque ob doctrinæ excellentis defectum nullus diffidat, sed speret in Deo, qui etiam linguas infantium facit disertas. Tantum præbeat se aptum instrumentum, & sit ei coniunctum, per vitam puram, per orationem feruentem, per humilitatem, per spem: & incrementum dabit Deus nostræ plantationi & irrigationi, vt fecit ad prædicationem Samaritanæ rudis & indoctæ.

Petrus & Andreas, inquit S. Bernardus ser. 25. in Cantica, ceteriq; Discipuli omnes, non de scholâ Rhetorum aut Philosophorum assumpti sunt, & nihilominus tamen Saluator per ipsos operatus est salutem in medio terra. Vidi homines idiotas, ait B. Macarius Eremita de parad. & Lege Spir. c. 8. humiliter optere sapientes, & facti sunt sapientiores sapientibus. Instillatur enim diuinitus probis viris scientia cælestis, vt scribit B. Petrus Damiani epist. 105. ad Atriprandum Monachum mæstum ob ignorantiam secularis literaturæ; quem ille epistolâ integrâ solatur. Non est beatus multa scire, inquit S. Ildorus Hispalensis l. 2. Sent. cap. 1. n. 12. Sed esse magnum, beate viuere. Et n. 13. Nihil obesse scientibus Deum, 487

Deum ignorantiam mundi. Et ita S. Chrysoſtomus
procedit in epist. Rom. cum exemplo Pauli exci-
taret alios seculares, vt informet ad bonos hone-
ſtaſq; mores vxorem, liberos, amicos vicinos: Subdit:
Neque verò mihi quisquam dicat, rudis sum & impe-
ritus: Petro nihil indoctus, Paulo nihil imperitus &
hoc ille profitebatur (2. Cor. 11.) nec eum hoc faten-
tem pudebat: Eſt imperitus sum sermone, non tamen
ſcientiâ. Sed tamen hic imperitus, ille indoctus sexcen-
tos Philoſophos ſuperarunt, ſexcentis Rhetoribus obtrun-
tati sunt, ſuo ipſorum ſtudio, propenſaq; voluntate, &
Dei gratiâ omnia peragentes. Quamnam ergo vſur-
patis defenſionem, qui ne vixinti quidem nominibus
capitisq; ſufficimus ac ne his quidem, quibuscum ha-
bitamus, viles nos preſtamus: Cauſario hoc & excuſa-
tio neque enim inſcitia & imperitia dicendi munus
prohibet, ſed ſegnitias ac ſomnolentia. Hac igitur ſom-
nolentiâ excuſa, cum omni ſtudio membra domeſtica
curanda ſuſcipiamus, emixq; amplectamur, vt cum
hoc in vitâ magnâ tranquillitatem aſſequamur, pro
noſtro erga Deum timore, neceſſarios noſtros ad mo-
rum rectitudinem componentes: tum in ſutura inſini-
torum honorum participes efficiamur, gratiâ & ſum-
mâ erga nos benignitate Domini noſtri Ieſu Chri-
ſti.

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

In Conuerſione hereticorum quomodo pro-
cedendum.

487. Pro conuerſione hereticorum ſint nobis
cordi Monita data à P. Petro Fabro, de qui-
bus hæc habet Oſland. lib. 4. hiſt. Soc. n. 92. refe-
rens epistolam P. Fabri ad P. Laynez. Iſi qui pro-
deſſe velint huius aratis hereticis, Primam videndum
eſt, vt magnâ aduerſus eos caritate preſentent, eoſq; dili-
gant, pulſi ex animo cogitationibus illis, quæ quo-
quo modo illorum apud nos exiſtimationem mi-
nuant.

Proximum eſt, vt eorum nobis animos voluntateſq;
captemus ſic vt iſi vicini nos ament, & de nobis opti-
mè ſentiant. Id facile conſequemur, ſi eos comiter allo-
quamur, & in familiari ſermone de iis dumtaxat a-
gemus, de quibus inter vtroſque conueniat omni alter-
catione ſublata, vbi pars videlicet altera alteram vi-
detur abicere, vel deprimere. Agendum quippe iſi de
rebus eſt prius, quæ voluntates conglutinent atque con-
iungunt, quàm de iis, vbi ſententiarum inter ſe pugnan-
tium diſſimilitudo naſcatur. Quoniam autem hæc Lu-
therana ſectâ filiorum eſt ſubtractionis in perditionem,
& prius in eis rectè agendi pietas, quàm recta fides ex-
tinguitur, faciendus eſt gradus ab iis, quæ pertinent ad
rectè ſentendum, de moribus operibusq; ſuſceptæ fidei
conſentaneis. Si quem igitur ſuſcipimus curandum, qui
non modò prauitatis erroribus, verum etiam perditis
moribus ſit imbutus, omni inſinuatione vtendum, vt eum
auocemus à vitiis, priuſquàm verbum vllum de prauis
ſuis opinionibus faciamus.

Quoniam autem in cæteris Lutheranorum errori-
bus iſt eſt ſermè communis, vt humanas actiones & ſa-
cta ſuis meritis ſpolient, contemptiq; rectè factis om-
nia in fide reponant, idcirco faciendum nobis eſt, vt in
eorum congreſſibus atque colloquiis, ab operibus ac rectè
factis progrediantur ad fidem, iſi perpetuo ſermonibus
inferendis, quibus eorum ad amorem ſtudium excitentur.
Vt cum negat hereticus Eccleſie licere, propoſitâ
capitalis peccati penâ quenquam alligare palmodie vel
liturgia, tum iſi adhibenda eſt cohortatio per acris, quâ
cum ad orationis ac Miſſæ, tum ad alia huiusmodi inci-
retur officia: quoniam iſte ab audiendi rectè ſacri, pſal-
lendiq; pietate, certis ſtatutiſq; temporibus prius exci-
dit, quàm à fide.

Obſeruandum eſt autem ſanè diligenter id, in quo
Lutheranorum duces miniſtriq; niti ſolent, cum aduer-
ſus Eccleſie præcepta ſanctioneſq; Patrum ſuos tuentur
errores: id autem eſt, nimia imbecillitas virium ad ob-
temperandum ac tolerandum aliquid propter Deum,
ita vt eis Eccleſie leges atque præcepta ſupra vires m-
nimeq; ferenda videantur. Quocirca ad iſtoſ man-
dos & erigendos, plenâ ſpiritu cohortatione opus eſt, vt
in ſperu redeant & conſidere incipiant, fore, vt & ipſi
queant, non modò quicquid imperatur, verum etiam
longè maiora Deo adiuuante præſtare. Atque hic ego ſic
exiſtimo, ſi quis efficacitate doctrine, atque ardore ſpi-
ritus perſuadere Lutherò poſſet, vt excuſis ex animo
prauis ſuis opinionibus, (vixebat enim tunc Luthe-
rus) & recepto Religionis ornatu, ſeſe alaeri quadam
parendi voluntate, ad ea quæ imperantur explenda &
facienda conuerteret, fore vt eo ipſo, nullâ adhibita con-
certatione hereticus eſſe deſineret. Quamquam iſtus
quidem maiorem quandam vim copiamq; ſpiritus de-
ſiderat, & multo igne Diuino opus eſſet, vt ad hanc ille
ſubmiſſionem animi ac tolerantiam, conſimileſq; vir-
tutes, quæ tanta hominis mutatio poſtulat, perueniret.
Quod quoniam ſine præcipuâ quadam Dei ope perdi-
tis in hominibus, & iam prorſus euerſis, fieri nullo mo-
do poſſeſt, idcirco per exigna ſpes eſt etiam, ac pene nulla,
reducendi id hereticorum genus ad ſanam men-
tem.

Quamuis autem nullis aliis ſermonibus atque col-
loquiis, niſi de inſtituenda rectè vitâ, de virtutum pul-
chritudine, de orationis ſtudio, de ſupremo vitæ die, de
æternitate gehennæ, deq; aliis huiusmodi rebus, quæ vel
ad emendam Ethnicorum vitam, pertinent, cum
hereticis congrederetur, ne illo multò magis eorum a-
nimis ac ſaluti conſuleret, quàm ſi eos auctoritatum vi,
& rationum copiâ conaretur obruere. Denique ſum-
matim, vt dicam, id hominum genus, cohortationibus
& opportunis monitis eget, ad componendos mores ſuos,
& ad ſuſcipiendum metum pariter & amorem Dei,
amoremq; benefactorum, vt hac veluti medicinâ, ſuis
illi imbecillitatibus medeantur, ſaſtidiq; rerum diu-
inarum, & euagationibus mentis innumeris, quibus in-
ter cætera mala morboſq; laborant, qui non continuè
mentis apicem intelligentiamq;, ſed prius pedes ma-
nuſq; tum animi tum corporis, petunt &c.

Hæc monita pro his temporibus non ſunt
tam amplè accipienda, vt ſunt tradita à P. Pe-
tro